

Светски дан борбе против рака, 4. фебруар

Светска здравствена организација са Међународним удружењем за борбу против рака сваког 4. фебруара обележава Светски дан борбе против рака. Ове године се завршава трогодишња кампања (2022–2024) која је имала за циљ смањење неједнакости у приступу превентивним услугама, дијагностици, лечењу и нези оболелих од рака.

Подаци говоре да ће током живота један од пет мушкараца и једна од шест жена оболети од рака, а један од осам мушкараца и једна од једанаест жена ће умрети од неког облика малигне болести.

Повећано оптерећење раком је последица неколико фактора, од којих су најзначајнији укупан пораст становништва и продужено очекивано трајање живота, али и промена учесталости одређених фактора ризика рака повезаних са социјалним и економским развојем. Упркос чињеници да су превентивни програми у развијеним земљама довели су до значајног смањења стопа оболевања од неких локализација рака, као што су рак плућа и рак грлића материце, и даље се већина неразвијених земаља суочава са проблемом у ограниченом приступу здравственој заштити и правовременој дијагностици и лечењу. У овим земљама региструје се повећање апсолутног броја случајева малигнух болести које имају лошију прогнозу, слабо преживљавање, јер се касно дијагностикују и захтевају дуготрајно лечење и негу.

Водеће локализације рака у оболевању и у умирању су рак плућа, рак дојке и рак дебелог црева. Ове три врсте рака чине заједно једну трећину новооболелих и умрлих особа од рака у свету. Рак плућа је најчешће дијагностикован рак код мушкараца и чини 14,3% свих нових случајева рака и 21,5% свих смртних случајева од рака код мушкараца. Рак дојке је најчешће дијагностикован малигни тумор код жена (чини 24,5% свих новооткривених случајева рака) и водећи узрок смрти од рака код жена (15,5%). У неразвијеним и средње развијеним земљама за око 30% случајева рака одговорне су хроничне инфекције хуманим папилома вирусом и вирусом хепатитиса.

Између 30 и 50 одсто карцинома се може спречити применом превентивних мера и елиминацијом фактора ризика. Оптерећење раком се може смањити раном дијагностиком, правовременим лечењем и адекватном негом оболелих од малигнух тумора.

Према смерницама Светске здравствене организације (СЗО) потребно је да се здравствене службе усмере ка побољшању шансе за преживљавање људи који живе са раком, кроз програме ране дијагностике и лечења малигнух болести, јер се многи случајеви рака открију прекасно, када је лечење тешко а проценат преживљавања оболелих мали.

Кључне поруке из смерница Светске здравствене организације за рано постављање дијагнозе су:

- Повећати свест јавности о симптомима различитих врста рака и охрабрити људе да се обратe свом изабраном лекару по појави симптома;
- Инвестирати у јачање и опремање здравствених служби и у едукацију здравствених радника како би могли да поставе тачну и благовремену дијагнозу;
- Омогућити приступ безбедном и делотворном лечењу, супортивном лечењу и палијативној нези људима који живе са раком;
- Рано откривање рака у великој мери умањује финансијски ефекат ове болести и чини лечење делотворнијим и успешнијим.

Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут” са мрежом института и завода за јавно здравље спроводи промотивно-едукативне активности усмерене ка информисању становништва о препознавању раних симптома и знакова малигнух болести и њиховом оснаживању да преузму одговорност за сопствено здравље и да се на време јаве лекару ради контроле здравља, ране дијагностике и правовременог лечења. Такође је важно оснажити читаву заједницу како би се смањиле неједнакости у приступу превентивним услугама, дијагностици, лечењу и нези оболелих од рака.

Право

на живот

Сваке године **19,3 милиона особа** оболи од неког облика рака, а **30–50% свих облика рака** се може спречити усвајањем здравих стилова живота, редовним скрининг прегледима, раним откривањем и благовременим лечењем.

Више информација на:
worldcancerday.org/keyissues

Светски дан
борбе против рака
4. фебруар

Close the care gap

World Cancer Day is an initiative of the Union for International Cancer Control.

Sources: NIH - National Cancer Institute - The Genetics of Cancer - <https://www.cancer.gov/about-cancer/causes-prevention/genetics>
WHO Fact Sheet Cancer <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs297/en/>
WHO Global status report on alcohol and health 2014 http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/112735/1/9789240692763_eng.pdf